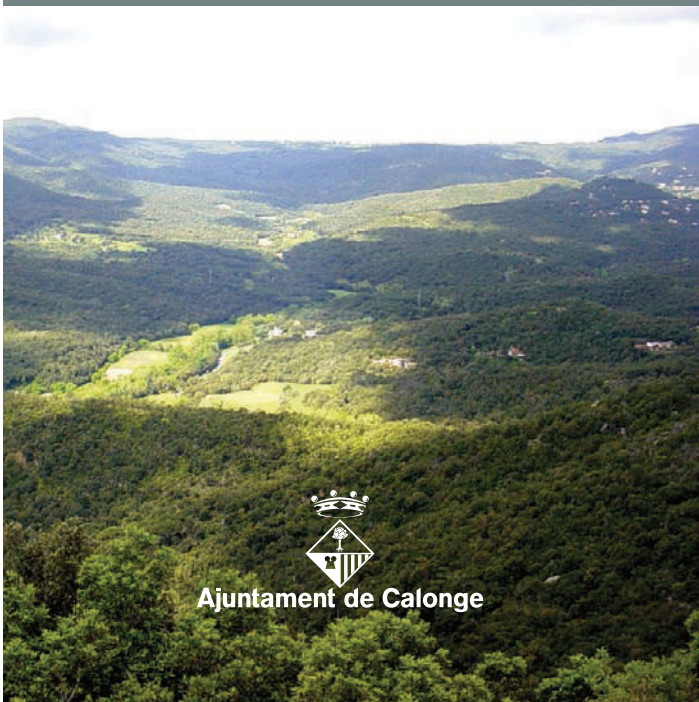

6a edició

Descobreix Calonge i Sant Antoni...

La vall dels Molins: "El sender de l'aigua"

Ajuntament de Calonge

Presentació

La 6a edició de l'itinerari que es presenta a continuació, pretén reflectir els canvis de traçat que ha patit el sender a causa dels desperfectes ocasionats per l'aiguat del passat 13 d'octubre de 2005.

Les Gavarres són com un replec de valls i carenes de les quals els rierols en són les venes. Aquesta frase no és cap dita popular però bé podria ser-ho.

La veritat és que el massís gairebé circular de les Gavarres amaga a l'interior nombroses i estretes valls fluvials que en canalitzen la biodiversitat, repartint vida per les muntanyes talment com si d'artèries i venes es tractessin. Una d'aquestes artèries, i potser una de les més importants, és la que conforma la vall dels Molins a Calonge.

La riera de Romanyà baixa des de les carenes interiors del massís serpenteja fins a trobar la riera de Calonge a l'altura de la vila. Tot al seu llarg conforma una estreta vall d'un elevat valor ecològic. La presència força abundant

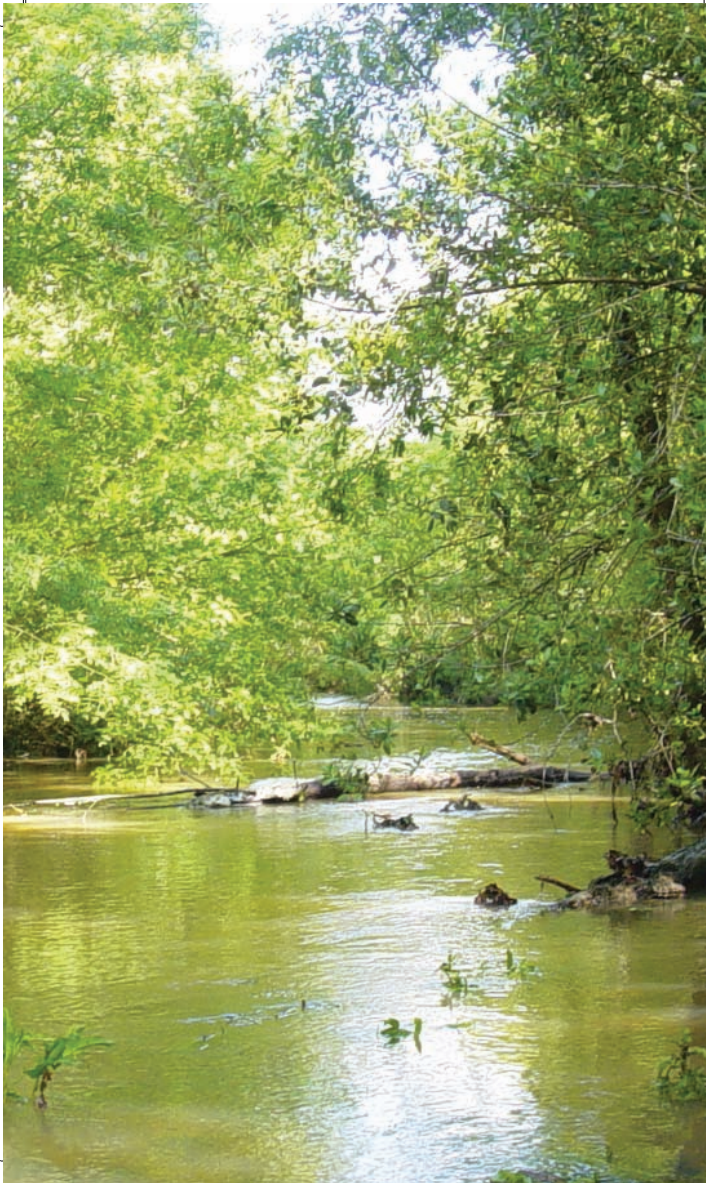

de punts d'aigua neta tot al seu llarg possibiliten que hi hagi una elevada bio-diversitat, tant vegetal com animal.

L'itinerari proposat comença al pont Penjat de Calonge i finalitza al molí d'en Lluís. Remuntant sempre el curs del torrent tan a prop seu com ens és possible. Tot al llarg del camí aprendrem la importància de l'aigua que amb la seva força ha fet anar els diversos molins fariners que hi ha.

Encara podrem identificar diversos elements que utilitzaven quan funcionaven: recs, rescloses, basses... Durant el segle XVIII i fins a principis del XX, la importància dels molins de la vall era coneguda, ja que s'especula que podien moldre no només la producció local sinó fins i tot la de les poblacions veïnes.

Aprendrem, en definitiva, a estimar la vall ombrívola, serena i tranquil·la dels molins de Calonge.

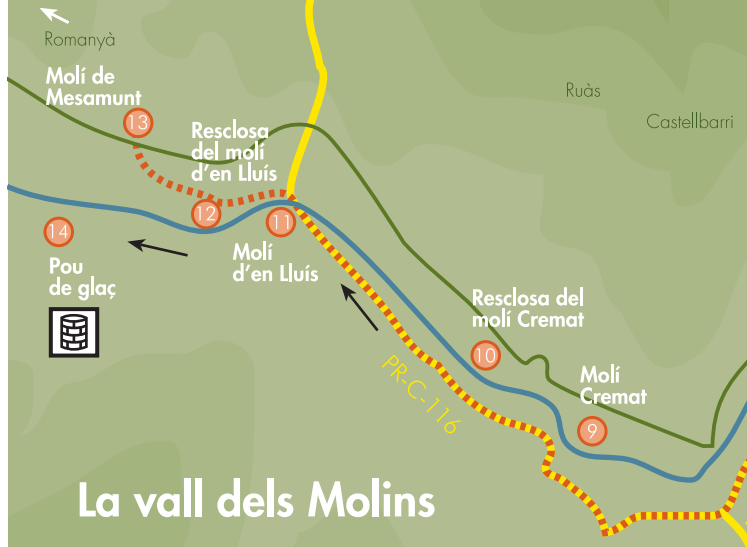

Índex

- Plànol de la vall dels Molins amb el recorregut traçat
- Fitxa tècnica
- Descripció de l'itinerari
- Punts d'interès:

- 1 Pont Penjat
- 2i3 Molí Mayola i rec del molí d'en Mayola
- 4 Roca Riquel
- 5 Vescomtat de Cabanyes
- 6i8 Molí de les Roques i resclosa del molí de les Roques
- 7 Bosc de ribera
- 9i10 Molí Cremat i resclosa del molí Cremat
- 11i12 Molí d'en Lluís i resclosa del molí d'en Lluís
- 13 Molí de Mesamunt
- 14 Pou de glaç

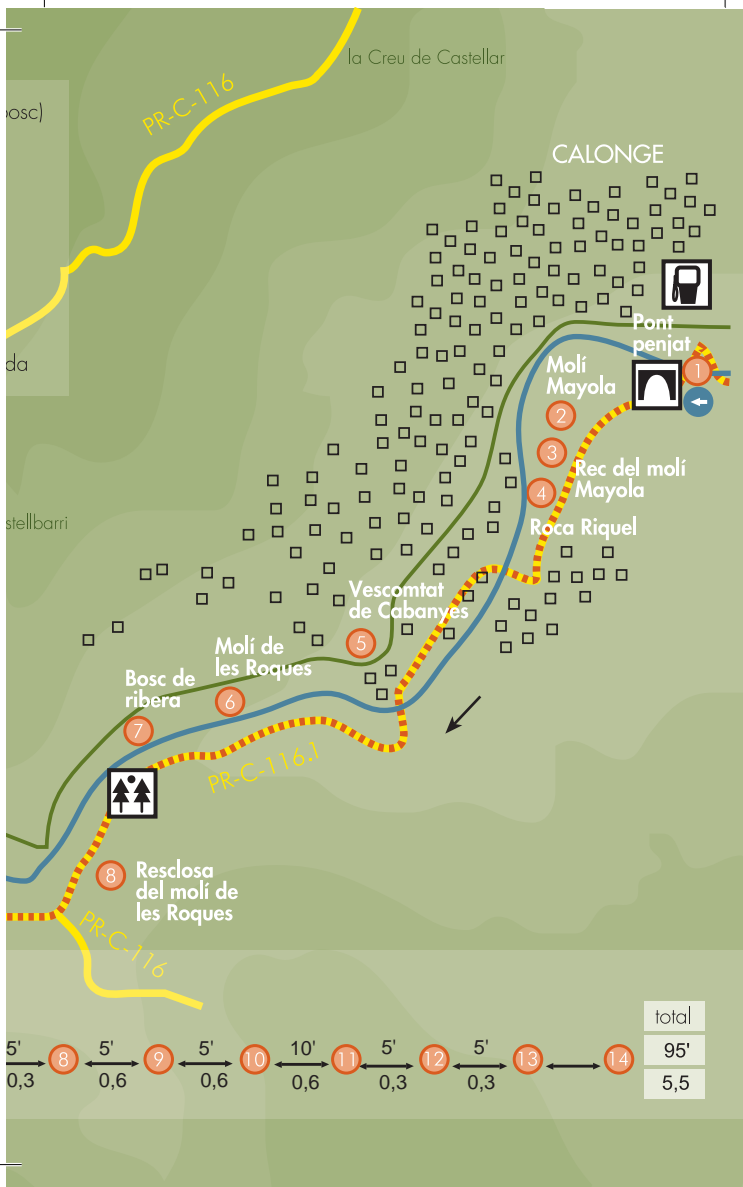
- Itinerari proposat
- PR (sender petit recorregut)
- Sender local
- Carretera GI-6612
- Riera
- Sentit de la marxa
- Població
- Espai natural (bosc)
- Pont
- Pou
- Benzinera
- Sortida - arribada

La vall dels Molins

Temps i distàncies del recorregut

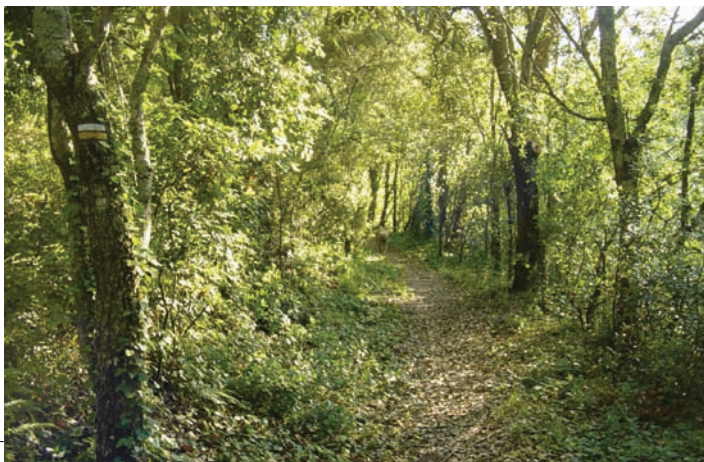

Fitxa tècnica

- **Temps total aproximat de l'itinerari:** 3 h anada i tornada (fins a la resclosa del molí d'en Lluís).
- **Temps efectiu de marxa:** 2 h 30 min aprox.
- **Mesura del recorregut:** 11 km anada i tornada, aprox.
- **Esforç i dificultat:** baix-mitjà.
- **Desnivell:** petits desnivells sempre resseguint la riera.
- **Punt d'inici i arribada:** pineda del pont Penjat.
- **Senyalització:** sender PR-C 116.1 (senyals grocs i blancs).
- **Observacions:** cal vigilar en època de pluges, ja que caldrà travessar la riera en alguna ocasió.

Per a més informació sobre la xarxa de senders del Baix Empordà i del terme municipal de Calonge, podeu consultar el web www.visitemporda.com

Descripció de l'itinerari

Comencem l'itinerari al costat de les restes del pont Penjat ❶, construït fa uns anys i que ha quedat inutilitzat a causa dels aiguats que van negar tota la plana calongina a l'octubre de 2005. Aquest pont es trobava just al costat de la pineda del mateix nom, davant de la benzinera que hi ha a la sortida de Calonge en direcció a la carretera de Romanyà. (GT-6612). Creuem la riera pel passallís que la flanqueja i continuem per un camí de terra que ens portarà al molí d'en Mayola ❷ al cap de 400m.

Continuem per aquest camí i a la nostra dreta i durant uns 300m, seguim l'antic rec ❸ que portava l'aigua de la riera fins a la bassa del molí d'en Mayola.

Després d'una petita pujada, passem per la roca Riquel ❹. Just sota d'aquesta roca hi havia la resclosa on es desviava l'aigua cap al rec i cap al molí d'en Mayola.

Iniciem una petita baixada i entrem en un carrer de la urbanització del Vescomtat de Cabanyes. Al cap de pocs metres, a la nostra dreta, trenquem per travessar per la passera de la riera dels Molins, per davant d'un restaurant. Continuem pel carrer Figueres que trobem a l'esquerra, tot dret per la urbanització i paral·lels a la riera que ara ens queda a l'esquerra.

Encara en els carrers de la urbanització, a l'esquerra hi ha una zona verda i parc infantil malmès a causa de les fortes

crescudes de la riera de Calonge. Baixem i travessem la riera. A la nostra dreta aniríem cap al petit nucli i al casal del Vescomtat de Cabanyes ⑤.

Travessem la riera per sobre d'unes roques i seguim el camí de terra que s'obre a la nostra dreta. Quan creuem la riera caldrà extremar les precaucions i vigilar on posem els peus. Ara la riera ens torna a quedar a la dreta.

El sender ara es desvia lleugerament a l'esquerra, s'endinsa dins del bosc, comença a enfilar-se i s'allunya lleugerament de la riera. Veurem a la dreta el molí de les Roques ⑥.

Continuem sempre una mica per sobre el nivell de la riera. Poc a poc, el corriol comença a descendre fins a apropar-s'hi altre cop, en aquest punt trobem un senyal indicatiu. Som ara en un paratge ombrívol, on apreciarem un magnífic bosc de ribera ⑦. Podrem identificar aquí els arbres més característics.

Quan continuem pel corriol, trobem a la nostra dreta uns camps i, al cap de 500 m, arribem a una cruïlla on hi ha un altre senyal indicatiu, que ens permet veure el mapa del recorregut i els llocs d'interès propers a la zona. Som a la resclosa del molí de les Roques ⑧, que forma una magnífica gorga.

Travessem una pista i entrem en un corriol paral·lel a la riera, al costat d'uns camps erms, i que poc a poc guanya

alçada. Passem per llocs molt ombrívols. Trobem un pas una mica complicat, arribem a un torrent i un racó molt humit. El corriol segueix en direcció oest, baixa i passa davant del molí Cremat ⁹ que queda a l'altre costat de la riera, a baix a la nostra dreta.

Continuant el corriol, que torna a ésser planer al costat d'uns camps, paral·lel a la riera hi trobarem la resclosa del molí Cremat ¹⁰.

Arribem al molí d'en Lluís ¹¹, aquí ens desviarem a la dreta just abans d'arribar-hi. Travessem la riera i trobem la carretera de Romanyà i un senyal indicatiu al costat d'un cartell penjat en els arbres que diu "Cèsar".

Aquest sender té continuació cap a la Creu del Castellar passant pel Campament, Ruàs (zona de coves prehistòriques), la Font Nina, i Castellbarri (poblat ibèric), mirador excel·lent de la vall i de tota la plana del municipi fins el mar.

Quan som en aquest punt i continuem caminant amb precaució al costat esquerre de la carretera, al cap de 300m a la nostra esquerra, veiem la resclosa del molí d'en Lluís ¹² magnífic racó ombrívol. Just al costat, 150m enllà i a la dreta de la carretera hi ha el molí de Mesamunt ¹³.

Si continuem al costat de la riera podem anar en direcció al mas Riera on trobem al costat del camí, però ben amagat, un pou de glaç ¹⁴.

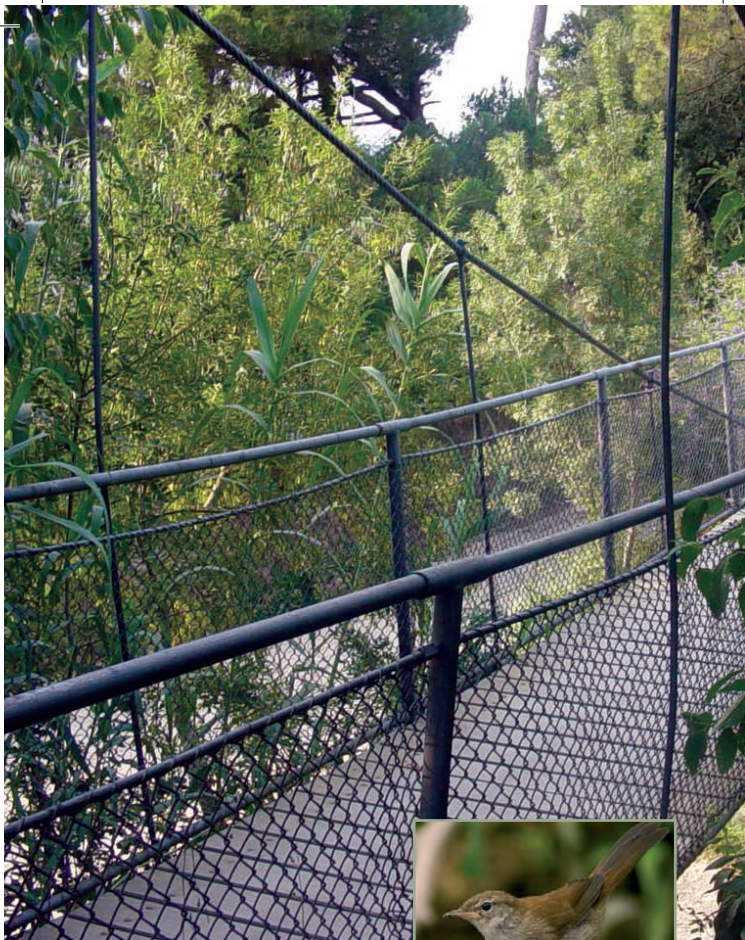
Punts d'interès

Pont Penjat

Un cop hem revisat la nostra bossa i hem comprovat la presència dels entrepans, comencem l'itinerari topant amb el primer punt d'interès: les restes del pont Penjat que va quedar inutilitzat amb les riuades del 2005. Es tracta d'una construcció única en aquests indrets. Es va instal·lar a principis del segle XX, per comunicar els habitants dels masos de l'altre costat de la riera dels Molins amb la vila de Calonge.

Mirant riu amunt i riu avall, podem observar —si ens estem quiets una estona— el xup-xup de vida que envolta el curs fluvial. Als salzes i oms de les ribes, s'hi mouen ocells propis de riu com el rossinyol bord, acompanyat d'espècies forestals que acudeixen aquí a beure, a rentar-se les plomes o a menjar els abundants insectes atrets per l'aigua. Al riu no serà difícil observar ànecs collverd o alguna tímida polla d'aigua amb presses per amagar-se a la vegetació de la riba, nedant a cops de cap.

Rossinyol bord

Molí d'en Mayola i rec del molí d'en Mayola

El tram de l'itinerari que mena cap al molí d'en Mayola és dominat per les pinedes mesclades amb alguna alzina, de manera que el sotabosc és menys ric i la presència de plantes ruderals —pròpies de zones més obertes—, és força notable. A mà esquerra ens queden una sèrie de camps de conreu de petites dimensions que, per contra del que es podria pensar, afavoreixen l'ecologia de la vall. Aquest fenomen és fàcilment detectable per curiosos naturalistes com nosaltres, ja que constantment observarem ocells com la cadenera, el tallarol capnegre o el verdum volant entre els boscos i els camps.

Situats davant del molí d'en Mayola, es pot observar, encara penjat a la façana, el mecanisme hidràulic que va fer funcionar el molí i que va estar en marxa fins a començaments del segle XX.

Tallarol capnegre

Malva, planta ruderal

Roca Riquel

El tram de camí pel qual hem estat caminant presenta força hores d'insolació. Per aquest motiu, entre el molí d'en Mayola i la roca Riquel és possible observar rèptils com el sargantaner gros o, si tenim sort, fins i tot l'espectacular llangardaix ocel·lat prenent el sol estirats sobre la sorra calenta del camí.

La roca Riquel és la notable acumulació de roques que ens queda literalment al costat del camí, just abans d'entrar a la urbanització del Vescomtat de Cabanyes. En aquest punt, les alzines comencen a dominar sobre els pins i el bosc es tanca sobre ell mateix amb l'ajuda d'arítjols, esbarzers, esparregueres, brucs i heures, entre altres matolls i plantes. A les vores del camí ens alegraran la vista les estepes blanques i les negres, curiosament, les primeres de flors rosades i les segones de flors blanques.

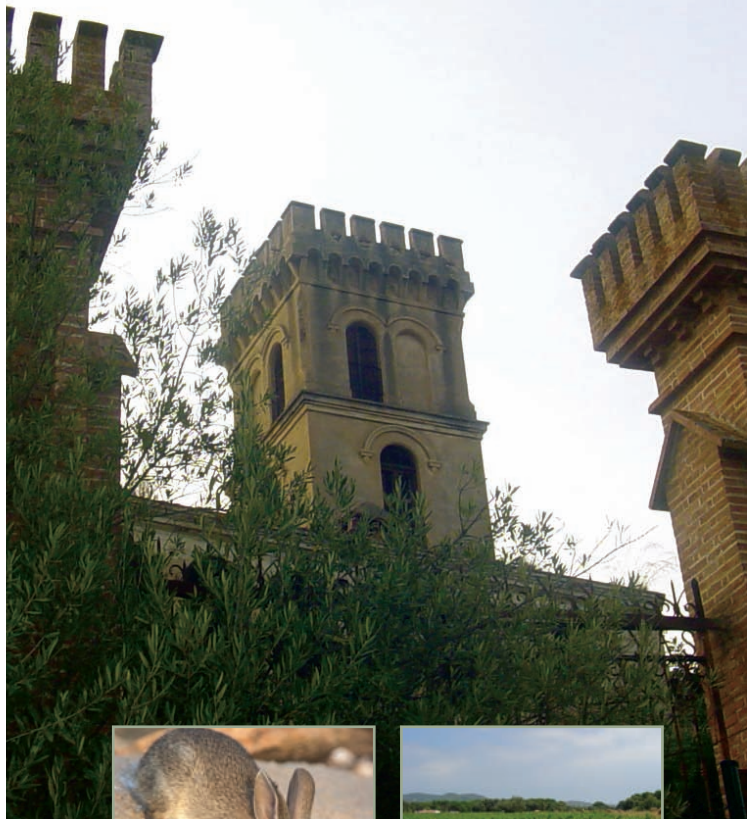
Estepa blanca

Vescomtat de Cabanyes

L'itinerari no preveu acostar-nos fins a l'altra banda de la carretera; però, des de la passera per sobre de la riera, podrem observar, el casal del Vescomtat de Cabanyes, un edifici de finals del segle XVIII, reformat al segle XIX i convertit en un castell senyorial d'aires moderns. Els propietaris foren el vescomte de Cabanyes, Josep Vilanova, i el seu fill Bonifaci, cavallers del Sant Sepulcre. Se'n coneixen diverses llegendes molt interessants, com ara les de fabricació de moneda falsa. La vescomtessa de Cabanyes tenia una gran extensió de propietats. Es diu que podia anar de La Bisbal d'Empordà, fins a la Torre Valentina només trepitjant les seves terres.

Abans de continuar i endinsar-nos definitivament al bosc, és interessant fer un cop d'ull als camps, ja que acostumen a presentar fauna ruderal com cogullades, conills o perdius.

Conill

Camps amb vinya

Molí de les Roques i resclosa del molí de les Roques

El molí de les Roques està situat en un indret a tocar de la riera i de la carretera de Romanyà i avui en dia està habitat per una família que es dedica plenament a l'agricultura més tradicional. Encara es pot veure per on passava la carretera antiga de Romanyà, que, segons Pere Caner, historiador local, s'anomenava Picarol. Observarem diversos elements del molí: la bassa, el sobreeixidor i el rec. A la casa encara es conserven les pedres del molí, que són a les corts on tenen el ramat de cabres. A l'entrada de la casa es pot llegir: "Pablo Lloret 1768". Com els altres molins de la zona, deixà de funcionar a principis del segle XX.

La resclosa del molí de les Roques, aigües amunt de la riera, és un magnífic indret on es forma una gorga, en la qual, gairebé tot l'any trobarem aigua. En l'època de calor fins i tot podríem banyar-nos-hi. Aquestes basses provocades pel sistema de rescloses han creat un hàbitat molt ric i interessant on les xinxes aquàtiques i els espiadimonis de tota mena fan companyia a granotes, gripaus i serps d'aigua.

Freixa de fulla petita

Pollancre

Bosc de ribera

La veritat és que aquest aturador és molt d'agrair a l'estiu. Aquí, a més, hi sol ser observable el cargolet i, amb una mica de sort, els bonics oriols grocs que adornen les copes platejades dels àlbers. Per sobre nostre, els abellerols aniran reclamant una mica d'atenció, ja que senten enveja de la bonica arbreda fluvial que estem observant.

El bosc de ribera manté una funció molt important com a lloc de recés i aliment per a moltes espècies de fauna, que els utilitzen com a corredors biològics, això és, com a espais de mobilitat entre ambients més o menys allunyats. D'entre els arbres més importants, en destaquen els verns, que es desenvolupen bé quan troben suficient abastament d'aigua subterrània, els oms i els salzes.

Seguint pel camí, després d'haver-nos refrescat novament, continuem creuant el bosc sota la presència de raspinyells, gaigs, bruels i altres ocells forestals. En aquest tram fins i tot és observable l'esparver vulgar o l'astor, bonics rapinyaires presents a la zona.

Om

Àlber

Molí Cremat i resclosa del molí Cremat

És el tercer molí que trobem al nostre recorregut. Tot i que actualment els propietaris ja no es dediquen a l'agricultura, encara es poden identificar alguns elements del molí. L'antiga bassa, ha estat però substituïda per una piscina.

Suposem que els reiterats incendis que ha patit aquesta zona al llarg dels anys poden haver donat lloc al motiu principal del molí "Cremat".

La resclosa és de les més ben conservades al llarg de la riera. Està situada en un lloc molt ombrívol i crea un ambient humit i frescal durant tot l'any. Al marge de la riera, en direcció al molí, podrem veure el rec que menava l'aigua cap a l'edifici.

Aloc

Esbarzer

Molí d'en Lluís i resclosa del molí d'en Lluís

El trobem situat a l'esquerra de la riera, i està habitat. La seva data de construcció se situa també a mitjans del segle XVIII. Per arribar-hi, sempre resseguim la vall ombrívola per l'estret sender que ens hi mena. En aquest punt, el torrent presenta característiques més de mitjana muntanya, amb menys sorra i més pedres i força abundància d'amfibis com la granota verda, la salamandra o el gripau.

La resclosa potser és la més espectacular de les que ens trobarem, perquè és la més alta. És recomanable anar a veure-la quan porti força cabal d'aigua, perquè fa un baixant espectacular.

Gripau

Lligabosc

Molí de Mesamunt

Presenta com a particularitat el fet que el molí captava l'aigua de dues rescloses: de la riera dels Molins i l'altra d'una riera procedent del sector de Ruàs. És el molí que ha patit més transformacions i restauracions fins a perdre-se'n, fins i tot, la fesomia antiga que tenia.

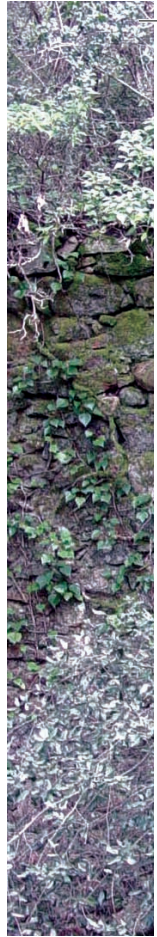

Magraner

Pou de glaç

Lleugerament allunyat del nostre itinerari, és molt interessant atès que es conserva encara tot el pou amb una espectacular construcció d'aproximadament 8 m de diàmetre i 4-5 m d'alçada. Es troba al costat del camí que es dirigeix cap al mas Riera, ja al terme municipal de Santa Cristina. Per als qui no es coneixen l'emplaçament exacte costa de trobar, ja que no està senyalitzat. També ens cal anar amb compte, ja que el trobem enmig del bosc sense mesures de protecció. La presència d'aquest pou de glaç ens indica que l'entorn de la riera era un dels llocs més freds a l'hivern, ja que se'n conservava el gel per a la preservació dels aliments. En altres indrets de les Gavarres també va prosperar aquest tipus d'activitat.

Falguera

**Oficina de Turisme
de Calonge - Sant Antoni**
Av. Catalunya, 26
17252 Sant Antoni de Calonge
Tel. + 34 972 661 714
Fax + 34 972 661 080
www.calonge-santantoni.com
turisme@calonge.cat

Disseny gràfic: Núria Zubiri

Col·laboren:

Ajuntament de Calonge

